

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

R

S

T

U

V

X

Y

Z

Nr

1. Obiekt

PAŁAC

2. Czas powstania

XVII/XVIII w.

3. Miejscowość

KAMIEŃ ŚLĄSKI

4. Adres

ul. Parkowa 1a
46-075 Kamień Śląski
nr hipoteczny [REDACTED]

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

powiat Krapkowice

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Gross Stein

7. Przynależność administracyjna przed 1 I 1999

województwo opolskie

gmina Gogolin

8. Właściciel i jego adres

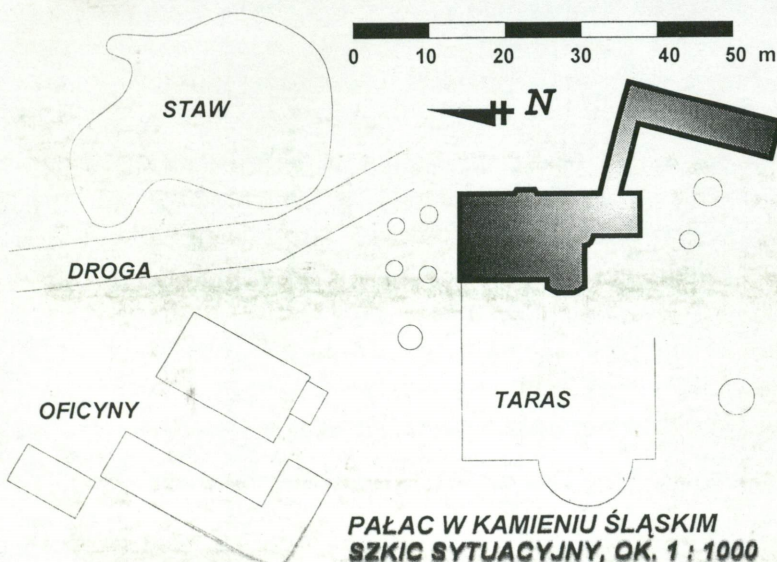
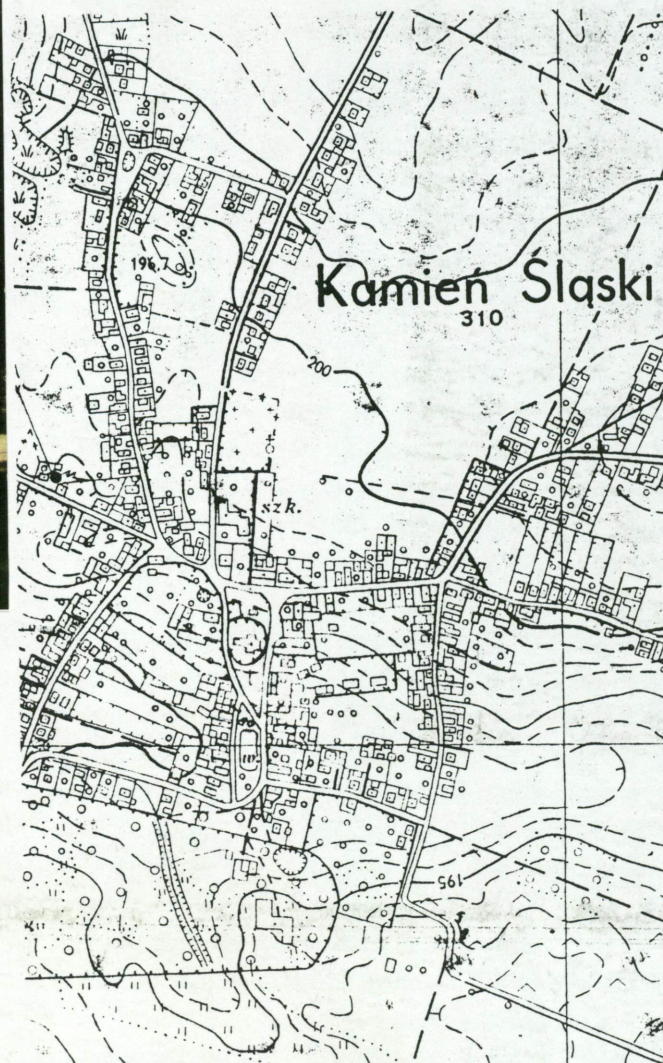
Kuria Diecezjalna
ul. Ks. Opolskich 19
45-005 Opole

9. Użytkownik i jego adres

j. w.

10. Rejestr zabytków

Nr 838/64 data 07-05-1964

PAŁAC W KAMIENIU ŚLĄSKIM
SZKIC SYTUACYJNY, OK. 1 : 1000

Historia wsi sięga czasów średniowiecznych. W 1104 r. wzmiankowana jako gród warowny Bolesława Krzywoustego. Pałac w Kamieniu Śląskim wraz z dobrami w wyniku dziedziczenia i koligacji małżeńskich należał kolejno do różnych śląskich rodów szlacheckich. W XII wieku należał do rodu Odrowążów; w 1200 roku urodził się tu św. Jacek Odrowąż, założyciel pierwszego dominikańskiego klasztoru na ziemiach polskich (Klasztor Dominikanów w Krakowie, 1222 r.). Dokładniejsze dane o właścicielach Kamienia posiadamy od XVI wieku, kiedy stawał się kolejno własnością rodów Strzałów i Rokowskich. Niemal do końca XVIII wieku należał do rodziny von Larisch. W 1799 roku posiadłość ta wraz z okolicznymi dobrami przeszła na własność hrabiów Strachwitz i w ich rękach pozostawała do lat trzydziestych XX wieku. Po roku 1945 częściowo zniszczony pałac został upaństwowiony i adaptowany a Dom Dziecka. W latach 50-tych XX wieku, w związku z rozbudową pobliskiego lotniska przeznaczono go na cele wojskowe. W 1973 na skutek pożaru, pałac i zabudowania pałacowe uległy poważnym zniszczeniom. Remont i rewitalizacja w latach 90-tych XX wieku.

Pałac zbudowany zapewne na przełomie XVII i XVIII wieku, przebudowany w 1779 r. dla Ludwika Jacka Larischa. W obecnej postaci późnobarokowy, z końca XVIII wieku, z wcześniejszymi relikami (wieża, część ścian), znacznie przebudowany i częściowo rozbudowany w 2 poł. XIX wieku

SYTUACJA: usytuowany na pld. skraju wsi, w zach. części założenia parkowego, ok. 400 m na pld. od kościoła par. p.w. św. Jacka. Na pñn. sztuczny staw z romantyczną ruiną, na wsch. trawnik za którym mur parkowy, na pld. grupy drzew za którymi (poza terenem parku) lotnisko, na zach. taras. Teren ogrodzony murem z kamienia wapiennego.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: Ściany: murowane z cegły ceramicznej, kamienia łamanego (wapień), częściowo z bloczków betonowych M6, na zaprawie wapiennej i wapienno-cementowej. Tynkowane, detal architektoniczny wykonany w tynku z narzutu, techniką ciągnioną, odlewy gipsowe lub wykuty z kamienia (marmur, piaskowiec). Mury schodów do kaplicy z piaskowca, boniowane. Sklepienia i stropy: piwnice sklepione kolebkowo, w parterze kolebki i kolebki z lunetami, w kaplicy sklepienie typu klasztornego z lunetami, pozostałe stropy typu WPS. Wieżba dachowa: drewniana, typu mieszanego. Pokrycie dachu: hełmy wież kryte blachą miedzianą, połacie dachówką cementową zakładkową. Posadzki, podłogi: jastrzychy cementowe, podłogi z desek, posadzki deszczułkowe, ceramiczne i z płytek kamiennych. Schody: zewnętrzne (do kaplicy) z piaskowca, dwa ciągi jednobiegowych załamanych schodów; wewnętrzne – dwubiegowe powrotne, murowane, na lękach ceglanych z balustradą z ozdobnej kraty metalowej z drewnianą poręczą oraz kręcone, drewniane, na słupie centralnym. Otwory: .zróznicowane wielkością i kształtem, prostokątne lub zamknięte łukiem pełnym, stolarka drewniana. Drzwi płycinowe, okna krosnowe z podwójną szybą zespoloną.

RZUT: złożony z dwóch skrzydeł (pñn. i pld.) usytuowanych równolegle do siebie, z przesunięciem na osi północ-południe, połączonych łącznikiem. Skrzydło północne (korpus główny) założone na rzucie prostokąta, w południowo-zachodnim narożniku, niewyodrębniona w planie, czworoboczna wieża mieszcząca na piętrze kaplicę; przy jej zachodniej elewacji dwubiegowe schody o wykroju łukowym z tarasem. Pomieszczenia w układzie trójkątnym korytarzowego. z reprezentacyjną klatką schodową w sieni. Przy narożniku południowo-wschodnim, wsparta na czterech filarach przybudówka mieszcząca na piętrze salę balową. Skrzydło południowe na planie wydłużonego prostokąta z krążankiem w przyziemiu elewacji wschodniej. Łącznik jednotraktowy.

BRYŁA: Korpus główny zwarty, symetryczny, trójkondygnacyjny, podpiwniczony, z użytkowym poddaszem, w narożnik południowo-zachodni wtopiona masywna czworoboczna wieża nakryta namiotowym dachem o połaciach wklęsło-wypukłych z ośmiobocznym baniastym hełmem zakończonym latarnią. Dach trójspadowy ze ściętą kalenicą. W połaci dachu lukarny. Przy narożniku południowo-wschodnim dwukondygnacyjna przybudówka na salę balową; II kondygnacja w typie „piano nobile”. W narożu, na styku z korpusem głównym okrągła wieżyczka

14. Kubatura

20.600 m³

15. Powierzchnia użytkowa

1.420 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

pałac

17. Użytkowanie obecne

centrum konferencyjne

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

W latach 90-tych XX w. obiekt odbudowano ze stanu daleko posuniętej dewastacji. Położono nowe stropy, wykonano więźbę dachową wraz z pokryciem oraz nowe hełmy wież, położono nowe tynki. Wtedy też wykonano całość wykończenia i wyposażenia wraz z instalacjami i stolarką drzwiową i okienną.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)

Stan zachowania budynku jako całości oraz jego poszczególnych elementów bardzo dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p> <p>nie odnaleziono</p>	<p>24. Uwagi różne</p> <hr/> <p>25. Opracował</p> <p>tekst mgr Wojciech Żurkowski</p> <p>plany, rysunki mgr Wojciech Żurkowski</p> <p>zdjęcia fotogr. mgr Wojciech Żurkowski</p> <p>miejsce przechowywania negatywów w posiadaniu autora</p> <p>Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego</p>
<p>22. Bibliografia</p> <p>Chrzanowki T., „Katalog zabytków dzieł sztuki, t. VII, z. 6, powiat krapkowicki”</p> <p>Lutsch H., „Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien”, t. II i IV, Wrocław 1889 i 1892</p>	<p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</p> <p>Duncker A., „Die Ländlichen Wohnsitz, Schlösser und Residenzen”, Berlin 1867</p>	<p>27. Załączniki</p> <p>wkładka do karty ewidencyjnej zabytków architektury i budownictwa - szt.</p>

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KAMIEŃ ŚLĄSKI	PAŁAC	c.d. tekstu, fotografie

(1858 r., 1891 r.). W obecnej postaci późnobarokowy, z końca XVIII wieku, z wcześniejszymi relikami (wieża, część ścian), znacznie przebudowany i częściowo rozbudowany w 2 poł. XIX wieku (1858 r., 1891 r.). Do czasu rozbudowy w 2 poł. XIX wieku założony na planie czworoboku z dziedzińcem wewnętrznym i z niewyodrębnioną w rzucie, wieżą w narożniku południowo-wschodnim. Na pierwszym piętrze wieży kaplica p.w. św. Jacka, do której prowadzą reprezentacyjne schody zewnętrzne z piaskowca, od strony zachodniej oraz drzwi wewnętrzne ze skrzydła zachodniego pałacu. Wieżę wieńczył ozdobny dach hełmowy.

W czasie XIX wiekowej rozbudowy zabudowano dziedziniec wewnętrzny, zbudowano nowe poddasze z lukarnami, nowy dach kryjący również dawny dziedziniec wewnętrzny, krytą hełmem klatkę schodową na planie koła, obok wieży od strony pld.-zach. oraz przybudówkę południową z reprezentacyjną salą balową. Jak wynika z ryciny wykonanej przez Dunkera w 1868 roku pałac był wówczas założoną na planie czworoboku, trójkondygnacyjną budowlą o narożach zaakcentowanych boniowaniem. Rycina przedstawia widok pałacu od strony wschodniej z przebiegającym przez jej wszystkie kondygnacje, bogato zdobionym portalem. Podczas przebudowy w 1891 roku zmieniono dach pałacu, dobudowano prostokątną oficynę połączoną przewiązką z głównym korpusem pałacu. Obecny kształt zewnętrzny i większość wystroju dekoracyjnego pochodzi z końca XIX wieku.

mieszcząca klatkę schodową, kryta dachem stożkowym. Łącznik dwukondygnacyjny, w przyziemiu przejazd arkadowy, trójprzęsłowy. Dach od południa pulpitowy, od północy mansardowy. Skrzydło południowe: jednokondygnacyjne, od zachodu wysoko podpiwniczone, od wschodu w przyziemiu otwarte krążankiem arkadowym. Naroża zaakcentowane wieżyczkami krytymi dachami cebulastymi z latarnią. Dach siodłowy z lukarnami. Od południa i północy trójspadowy, uskokowy.

ELEWACJE: *Skrzydło północne:* Elewacja północna: 6 osiowa, osie wyznaczone otworami okiennymi w profilowanych, uszatyh opaskach. W II i III kondygn. w 1-ej osi wieloboczny wykusz zamknięty hełmem baniastym z latarnią, w 3 i 4-ej osi dwukondygnacyjny, neobarokowy portal; pilastry flankujące wejście kompozytowe, boniowane, dźwigają uproszczone belkowanie, nad nim aedicula stanowiąca obramienie okna, po bokach wolutowe spływy, na nich siedzące postaci kobiece. Nad otworem drzwiowym odcinek gzymsu i kartusz herbowy. W połaci dachu dwie lukarny. *Elewacja wschodnia:* 9-osiowa, oś 5-ta nieznacznie zryzalitowana; w przyziemiu zamknięty łukiem pełnym otwór wejściowy, II i III kondygnacja w formie aediculi: flankujące oś, zwielokrotnione pilastry kompozytowe dźwigają silnie wyładowane gzymsy wspierające archiwoltę. Nad wejściem balkon, ponad oknami kartusze herbowe: nad pierwszym piętrzem z inskrypcją i datą 1779, nad drugim z herbem Larischów w ozdobnym obramieniu i tą

samą datą.; w szczycie data przebudowy 1858. Pozostałe okna w profilowanych, uszatyh opaskach. W osi 8-mej blendy. W połaci dachu jednoosiowe lukarny. *Elewacja zachodnia:* 7-osiowa w rytmie 2 : 3 : 2. W osi 3,4 i 5-ej I kondygnacji otwory zamknięte łukiem odcinkowym, nad nimi gzymsy w formie łuku pełnego. W II kondygn., w 3 i 4-ej osi prostokątne okna w profilowanym obramieniu zamkniętym łukiem pełnym, w osi 5-ej nisza, w 6-ej okno o identycznych wykrojach. Pozostałe okna w profilowanych uszatyh opaskach. Przy elewacji zachodniej wieży dwubiegowe lustrzane schody z piaskowca, z kamienną pełną balustradą o wykroju łukowym, dołem rozszerzającą się łagodnym łukiem na zewnątrz. Ściany ujmujące schody murowane z kamiennych bloków. Wejście do kaplicy poprzedzone tarasem, zadaszone w formie kapliczki otwartej z trzech stron arkadami, arkada zachodnia z półkolistym balkonem wspartym na kolumnie. Południowa elewacja wieży jednoosiowa, w przyziemiu dwa niewielkie okienka, w I kondygnacji duże zamknięte łukiem koszowym okno kaplicy, w narożu okrągła wieżyczka schodowa z dwiema osiami małych, kwadratowych okienek. Naroża wieży boniowane. *Przybudówka południowa:* *Elewacja zachodnia:* 3-osiowa, w osi 1-ej prostokątne okna w opaskach uszatyh, w osi 2 i 3-ej duże, zamknięte łukiem pełnym okna sali balowej, okna z drobnym podziałem szczeblinami; w przyziemiu osi 2-ej drzwi. *Elewacja południowa:* naroża boniowane, 2-osiowa, okna jak w osi 2 i 3-ej elewacji

zachodniej, między nimi okulus. W przyziemiu podcień wsparty na czterech filarach. **Łącznik:** Elewacja południowa: w przyziemiu otwarta trzema arkadami o wykroju łuku pełnego, łuki zaakcentowane profilowanymi opaskami ze zwornikiem, na piętrze, w centrum prostokątny otwór okienny w uszatej opasce flankowany okulusami. **Elewacja północna:** analogiczna, zamiast zachodniego okulus prostokątne okno. **Skrzydło południowe:** Elewacja zachodnia: 11 osiowa, osie wyznaczone prostokątnymi otworami okiennymi w profilowanych uszatej opaskach, bez dekoracji i artykulacji architektonicznej. **Elewacja południowa:** 2-osiowa, naroża ujęte jednoosiowymi wieżyczkami z oknami zamkniętymi łukowo, przyziemie boniowane w tynku. **Elewacja wschodnia:** 11-osiowa, w przyziemiu podcień arkadowy w systemie filarowym, w I kondygnacji na przemian okna i blendy w profilowanych, uszatej opaskach. Osie 1 i 11-ta szersze, ujęte pilastrami zamknięty archiwoltą ponad połącią dachu.

WNĘTRZE: w parterze skrzydła północnego sklepienia kolebkowe z lunetami, w kaplicy sklepienie w typie klasztorne z lunetami, w sali balowej strop płaski z fasetą, we wnętrzach boazerie, sztukaterie i kominki.

INSTALACJE: wod.-kan. c.o. kotłownia własna, elektryczna, telefoniczna, odgromowa.

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

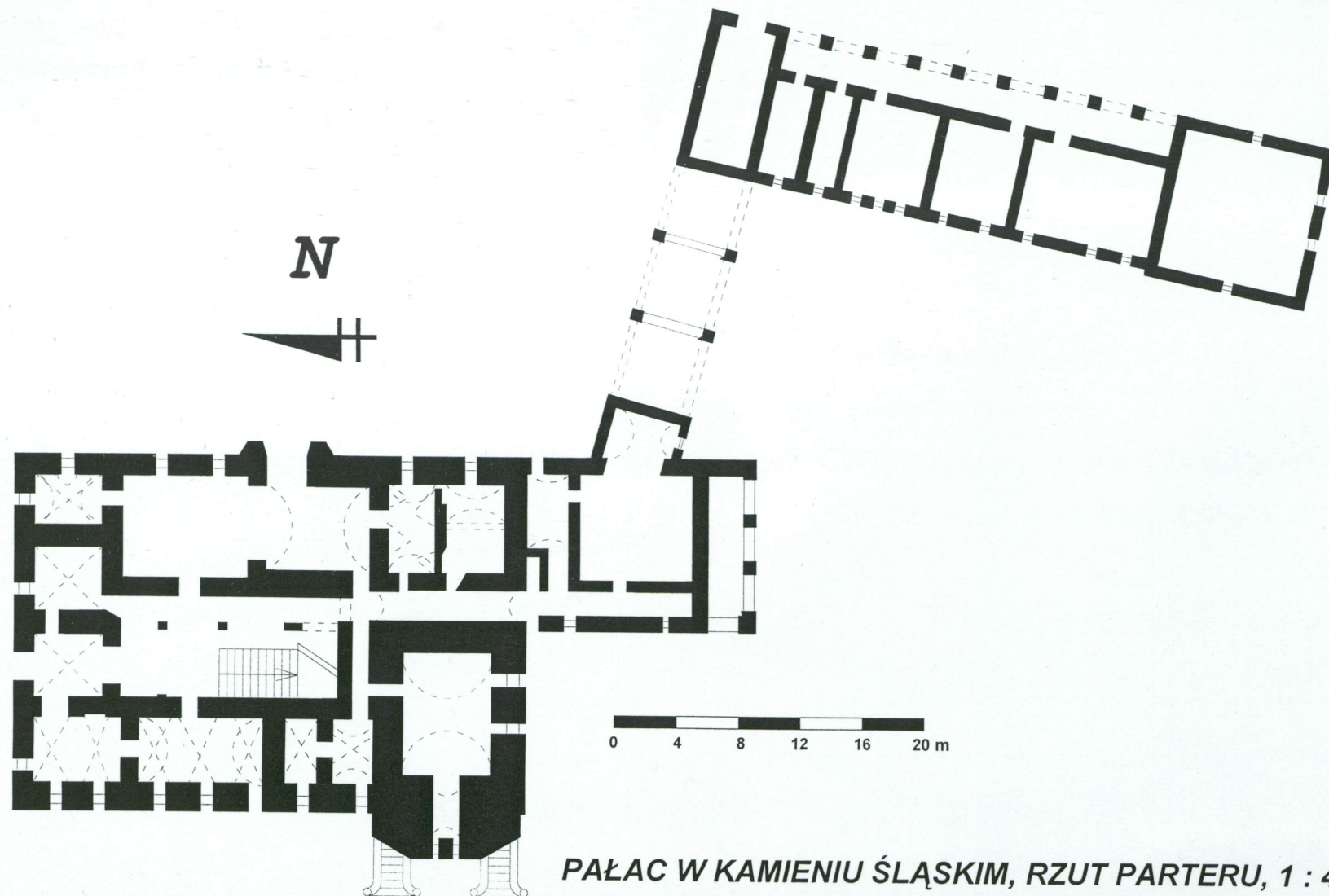

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KAMIEŃ ŚLĄSKI	PAŁAC	fotografie

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
 miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

PAŁAC W KAMIENIU ŚLĄSKIM, RZUT PARTERU, 1 : 400

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KAMIEŃ ŚLĄSKI	PAŁAC	fotografie

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
 miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość KAMIEŃ ŚLĄSKI	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
---------------------------------	---	--

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
 miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość

KAMIEŃ ŚLĄSKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

PAŁAC

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość

KAMIEŃ ŚLĄSKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

PAŁAC

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**

miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość

KAMIEŃ ŚLĄSKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

PAŁAC

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość

KAMIEŃ ŚLĄSKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

PAŁAC

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
 miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość KAMIEŃ ŚLĄSKI	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
---------------------------------	---	--

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1. Miejscowość KAMIEŃ ŚLĄSKI	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) PAŁAC	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
---------------------------------	---	--

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

